

Vlaamse universiteiten en hogescholen raad

JAARVERSLAG 2013

VLUHR
RAVENSTEINGALERIJ 27, BUS 3 & 6
1000 BRUSSEL
02 792 55 00
INFO@VLUHR.BE
WWW.VLUHR.BE

Inhoudstafel

Inleiding.....	2
VLUHR-werking	3
Balans en resultatenrekening 2012.....	3
Begroting 2014	3
Harmonisering personeelsbeleid.....	4
Gezamenlijke hoger onderwijsprojecten	4
Financieringsbeleid.....	4
Auteursrecht	5
Herculesstichting	5
Kwaliteitszorg-beleid.....	5
Onderwijsbeleid: opleidingsaanbod	6
Learning outcomes	6
Memorandum universiteiten en hogescholen	6
VLUHR-Kwaliteitszorg.....	7
EQAR Registratie / ENQA-lidmaatschap	7
Bestuurscomité Kwaliteitszorg.....	7
Adviescommissie Kwaliteitszorg	8
Interne organisatie en overlegstructuur VLUHR KZ	9
Missie / visie.....	9
Visitatieprocedure	9
Visitaties	9
Uitbreiding van de staf	11
VLUHR KZ Internationaal	11
Internationalisering & Ontwikkelingssamenwerking.....	11
Aflijningsnota 2013	11
Bestuurscomité Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking - Actieplan 2013.....	12
Zendingen.....	12
Research in Flanders	12
Nota Mobiliteit 20-20.....	12
Actieplan Mobiliteit	12
Beurzenprogramma's.....	13
Indiajaar 2013	13
Internationale mobiliteit in het kader van Erasmus	13
Erasmus for All	14
Werkzaamheden Flanders Knowledge Area - VLIR-UOS - ADINSA	14
Leden 14	
BIJLAGE BIJ HET JAARVERSLAG	15

Inleiding

De opdrachten van de VLUHR werden in 2013 verder ingevuld. Zowel de decretaal toegewezen taken op het vlak Kwaliteitszorg, Internationalisering en ontwikkelingssamenwerking, als de unieke aanspreekfunctie voor het hoger onderwijs werden verder vorm gegeven.

De cellen kwaliteitszorg van VLIR en VLHORA functioneerden vanaf 2013 daadwerkelijk als één extern evaluatieorgaan voor het Vlaamse hoger onderwijs. De aanwerving van een directeur, het afsluiten van een samenwerkingsovereenkomst en de harmonisering van de arbeidsvoorwaarden waren daarin belangrijke stappen. Zowel de wisselwerking met de opleidingen (via het adviescomité) als de onafhankelijkheid (via het Bestuurscomité kwaliteitszorg) werden daarbij uitgebouwd.

Ook binnen het beleidsgebied Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking zette de VLUHR de eerste concrete stappen. De overheid erkende die rol overigens door middelen ten behoeve van internationaliseringsprojecten via VLUHR toe te kennen.

Binnen VLUHR hebben de universiteiten en hogescholen aan een gezamenlijk memorandum van de universiteiten en hogescholen gewerkt. Helaas werd door de overheid al te vaak voorbij gegaan aan het forum dat ze zelf creëerde. Officiële adviesvragen (macrodoelmatigheid, studie-omvang, learning-outcomes ...) werden wel aan de VLUHR gericht, maar in andere gevallen gebruikte de overheid voor overleg andere kanalen zoals het comité van associatievoorzitters (aanmoedigingsfonds, lerarenopleiding), ad hoc groepen (internationalisering),

De VLUHR doet hierbij dan ook een oproep aan nieuwe Vlaamse minister(s) van Onderwijs en Wetenschap en Innovatie om consequent te zijn en daar waar ze het hele hoger onderwijs willen aanspreken VLUHR, waar zowel universiteiten, hogescholen als associaties rond de tafel zitten, als gesprekspartner te erkennen.

In afwachting daarvan wensen we de lezer een aangename lectuur van dit jaarverslag toe.

Willy Claes
voorzitter

VLUHR-werking

Balans en resultatenrekening 2012

In overeenstemming en rekening houdend met de wettelijke, statutaire en decretale bepalingen voerde de bedrijfsrevisor de controleopdracht van de balans en resultatenrekening over het boekjaar dat werd afgesloten op 31 december 2012 uit en waarvan de rekening werd afgesloten met een balanstotaal van 131.018,2 euro.

De jaarrekening 2012 bevat een beperkt aantal financiële verrichtingen. De storting van de werkingsmiddelen verliep vanuit de koepels VLIR en de VLHORA. In vergelijking met de begroting 2012 zijn volgende bemerkingen:

- er waren minder dienstprestaties door derden dan begroot; er was ingepland om het extranet voor de VLUHR-website uit te bouwen en de ontsluiting van de visitatierapporten op te starten. Deze werkzaamheden werden in 2012 niet gerealiseerd. Daarnaast lagen de publicatiekosten en vergaderkosten lager dan begroot.
- omdat de cel kwaliteitszorg in 2012 nog niet volledig operationeel was (Bestuurscomité kwaliteitszorg is pas in het najaar opgestart) waren de uitgaven beduidend lager dan begroot. De visitatieprojecten waren voor 2012 nog niet binnen de VLUHR begroot; toch waren er werkzaamheden verricht die zichtbaar zijn in de detail jaarrekening. De uitgaven (vergoeding van commissieleden) zullen in het boekjaar 2013 worden verrekend bij de betrokken instellingen.
- twee Ministeriële Besluiten van de Vlaamse minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel, van 21 december 2012 betroffen het toekennen van een subsidie van maximaal 220.000 euro aan de VLUHR voor het opzetten van een programma voor studentenuitwisseling tussen Vlaanderen en een aantal prioritaire landen in transitie. De subsidie diende integraal te worden gebruikt voor het toekennen van de mobiliteitsbeurzen. De financiële verrichtingen beïnvloeden het resultaat van VLUHR niet.

De Algemene Vergadering keurde de balans en resultatenrekening 2012 goed en besliste om het saldo van 31.271,76 euro te voorzien voor de geplande en toekomstige ICT-behoeften.

De controles van de bedrijfsrevisor werden verricht overeenkomstig de normen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren. De heer Heyvaert gaf aan dat de jaarrekening een getrouw beeld geeft van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van de vereniging, in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Om deze redenen kon de bedrijfsrevisor ten aanzien van de besproken jaarrekening een goedkeurende verklaring afleveren, zonder voorbehoud.

Begroting 2014

Begroting 2014 in het licht van de meerjarenbegroting

De VLUHR meerjarenbegroting 2013-2020 werd goedgekeurd door de Algemene Vergadering van 12 december 2012. De VLUHR begroting 2014 past in deze meerjarenbegroting en werd goedgekeurd door de Algemene Vergadering van 2 oktober 2013.

Voor drie VLUHR deelbegrotingen (Koepel, ALC en Kwaliteitszorg algemeen) werden geen verschillen opgetekend ten aanzien van de in 2012 goedgekeurde cijfers uit de meerjarenbegroting.

De deelbegroting visitaties werd aangepast in functie van wijzigingen van de visitatiecyclus zoals gekend in augustus 2013 en dit ten aanzien van de in december 2012 bij de goedkeuring van de meerjarenbegroting gekende cijfers.

Dit gaf aanleiding tot een meerkost van 461.906 euro en is te verklaren door een combinatie van meer- en minkosten te wijten aan:

- wijzigingen in het visitatietijdspad
- wijzigingen in clusters van gevisiteerde opleidingen
- aanpassingen aan samenstelling van visitatiecommissies
- andere correcties

Omdat er in 2014 een piek ontstaat in het aantal visitaties, werd een aantal personeelsleden met contract van bepaalde duur aangeworven.

1.2.2 Verdeelsleutel

De Algemene Vergadering van 2 oktober 2013 keurde tevens een aanpassing van de verdeelsleutel toe die toegepast wordt tussen universiteiten en hogescholen. De tot dan gehanteerde t-2 enveloppe van de verhouding tussen de werkingstoelagen weerspiegelt niet de correcte situatie na integratie van de academische hogeschoolopleidingen. Daarom werd voor de begroting 2014 gewerkt met de verhoudingen in de eerste geldstroom van de werkingsenveloppe 2014.

Harmonisering personeelsbeleid

In 2013 werd in een overgangsfase en conform de nota 'Contouren van de zelfstandige entiteit kwaliteitszorg van de VLUHR; §3. Personeelsstatuut' een samenwerkingsovereenkomst uitgewerkt. Deze overeenkomst moest de nodige garanties bieden om binnen de VLUHR-Kwaliteitszorg een personeelsbeleid te voeren. Tergelijkertijd werd gewerkt aan een geharmoniseerd statuut voor de personeelsleden van VLIR, VLHORA en VLUHR binnen de Cel Kwaliteitszorg. De VLUHR heeft zich bij de evolutie naar deze geharmoniseerde arbeidsvoorwaarden laten adviseren door een extern bureau en heeft tevens willen vermijden dat er op de vloer een nieuw statuut zou ontstaan naast de VLIR- of VLHORA-arbeidsvoorwaarden. Een compromisvoorstel tussen de twee 'statuten' werd daarom niet wenselijk geacht.

Bij de aanwerving van nieuwe personeelsleden en bij de opdrachtformulering van de externe partner werd met deze laatste voorwaarde sterk rekening gehouden.

Het voorbereidende werk voor deze harmonisatie zal in 2014 tot verdere implementatie leiden.

Gezamenlijke hoger onderwijsprojecten

Financieringsbeleid

De overheid startte in 2013 voorbereidingen tot evaluatie van het financieringsdecreet voor het hoger onderwijs. De evaluatie is geënt op een achttal onderzoeksvragen die voortvloeien uit art. 4 van het financieringsdecreet. Op 10 april 2013 vond hierover een eerste overleg plaats tussen de overheid en het VLUHR-bestuur. Er werd beslist om drie klankbordgroepen op te starten met vertegenwoordigers uit het hoger onderwijs. Ondertussen besliste het VLUHR-bestuur om binnen de geledingen van de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) en de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) zelf een eigen evaluatie van het financieringsdecreet voor te bereiden met beleidsvoorstellen aan de regering. Elementen uit dit dossier werden verwerkt in het memorandum hogescholen en universiteiten 2014-2019.

Auteursrecht

Het belang van intellectuele rechten en in het bijzonder het auteursrecht neemt voortdurend toe. Onder meer onder druk van toenemende digitalisering van de productie, spreiding en consultatie van kennis, informatie en cultuur. Er ontstaan nieuwe zakelijke modellen die intensieve debatten, onderhandelingen en juridische procedures vergen.

De regelgeving is voortdurend in ontwikkeling in een complex beleidsveld: Europa als belangrijkste beleidsmaker, België als implementator van Europese regels, Vlaanderen dat een beleid moet voeren binnen de grenzen die op de hogere niveaus worden uitgetekend.

De actoren die staan voor de gebruikers en het publieksbelang zijn in Vlaanderen tot nog toe ronduit zwak georganiseerd. Het was urgent dit hiaat weg te werken en om waar nodig belangen te verdedigen en beslagen te participeren aan (publieke) debatten en onderhandelingen met de andere partijen. Hierbij staat de notie 'publiek domein' centraal die verder moet uitgebouwd en verdedigd worden vanuit cultureel en wetenschappelijk gebruikersperspectief.

Omdat er zoveel partijen zijn met, deels of volledig, gelijklopende belangen en noden; omdat het daadkrachtiger is om een zo breed mogelijke vertegenwoordiging te realiseren in onderhandelingen en bij gesprekken met beleidsmakers; en omdat een marktconforme vergoeding voor deze expertise duur is, was het aangewezen om een breed samenwerkingsverband te vormen om juridisch expertise op het vlak van auteursrechten te kunnen inhuren.

In het licht van deze ontwikkelingen besliste de VLUHR zich aan te sluiten bij de belangenvereniging Samenwerkingsverband Auteursrecht & Samenleving (SA&S). Tot op heden waren drie universiteiten lid van SA&S; deze lidmaatschappen werden opgezegd en omgezet naar het lidmaatschap van VLUHR. De VLUHR heeft drie mandaten in de stuurgroep van SA&S en één mandaat in de kerngroep.

Herculesstichting

Decretaal werd reeds bepaald dat de Vlaamse hogescholen toegang zullen verkrijgen in de bestuursraden van het Agentschap Innovatie door Wetenschap en Techniek (IWT) en de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie (VRWI). In de loop van 2013 maakte de minister van Innovatie aan de VLUHR kenbaar dat de hogescholen ook rechtstreekse toegang zullen verkrijgen tot de Raad van Bestuur van de Herculesstichting, die zich uitspreekt over de financiering van onderzoekeninfrastructuur en labo's in de kennisinstellingen.

Kwaliteitszorg-beleid

Vorbereidingen eerste ronde instellingsreviews 2015-2017

In 2013 werden verdere voorbereidingen getroffen voor de eerste ronde instellingsreviews die tussen 2015 en 2017 zullen plaatsvinden.

Op het niveau van de VLUHR werd:

- een formeel advies geformuleerd op het NVAO beoordelingskader voor de eerste ronde instellingsreviews, dat op 19 juni 2013 aan de Onderwijsminister werd verstuurd;
- een tijdspad afgesproken waarin alle hogescholen en universiteiten werden opgenomen;
- gediscussieerd over mogelijke maatregelen die tot een meer significante planlastvermindering zouden kunnen leiden.

In het formeel advies op het NVAO beoordelingskader werd onder meer benadrukt dat de VLUHR bijzonder kritisch blijft staan ten opzichte van de manier waarop Onderwerp 1 is ingevuld. Het oplist van 14 beleidsthema's die verplicht aan bod moeten komen staat haaks op het aangekondigde concept van een review die zou uitgaan van de visie en beleidskeuzes van de instellingen zelf. Ook de opzet van de review als een beleidsevaluatie is ter discussie gesteld. De kwaliteit van het onderwijs eerder dan de kwaliteit van het beleid zou centraal moeten staan.

De discussie rond planlastvermindering resulteerde in een afzonderlijk hoofdstuk in het gezamenlijke VLUHR Memorandum Universiteiten en Hogescholen waarin gepleit wordt voor de snelle invoering van een slimmer en slanker kwaliteitszorgsysteem. Een concreet voorstel hiervoor bestaat uit het beperken van de externe kwaliteitszorg tot de instellingsreview aangevuld met steekproeven bij een beperkt aantal opleidingen, en dit voor hogeronderwijsinstellingen die hebben kunnen aantonen dat ze de kwaliteit van hun eigen beleidsvoering en hun eigen opleidingen stevig in handen hebben.

Onderwijsbeleid: opleidingsaanbod

De VLUHR organiseerde in 2013 opnieuw overleg over diverse aspecten die het opleidingsaanbod van hogescholen en universiteiten bepalen. Zo werd de procedure voor het aanbrengen van wijzigingen aan de lijst van bachelor- en masteropleidingen die per instelling worden aangeboden (in het kader van Art. II. 102 van de Codex Hoger Onderwijs) (opnieuw) goedgekeurd en werd een lijst met voorstellen tot naamswijziging, aanpassing aan afstudeerrichtingen, taalwijziging en samenvoeging van opleidingen bekrachtigd en overgemaakt aan de Onderwijsminister. In het kader van macrodoelmatigheid formuleerde de VLUHR daarnaast een advies bij acht ingediende dossiers nieuwe opleiding en bij een aanvraag 'vrijstelling van de equivalentievoorwaarde' ten behoeve van de Erkenningscommissie Hoger Onderwijs. Verder werd de procedure voor de goedkeuring van aanvraagdossiers uitbreiding studieomvang masteropleidingen vastgelegd, en werd een concreet dossier voor Oosterse studies opgemaakt. Ten slotte werd een gemeenschappelijke definitie voor een 'equivalente opleiding' vastgelegd die stelt dat twee opleidingen equivalent zijn als ze dezelfde leerresultaten hebben.

Learning outcomes

Volgens het decreet op de kwalificatiestructuur van april 2009 wordt van opleidingen in Vlaanderen verwacht dat ze hun profiel definiëren aan de hand van domeinspecifieke leerresultaten. De domeinspecifieke leerresultaten worden in consensus uitgewerkt door de Hoger Onderwijsinstellingen die een bepaalde opleiding aanbieden en definiëren de competenties en vaardigheden die elke afgestudeerde aantoonbaar dient te beheersen. Ze vormen het vertrekpunt van de opleidingsbeoordeling bij visitaties en vervangen daar het oude domeinspecifieke referentiekader. VLIR en VLHORA begeleiden het gezamenlijke proces van de vormgeving van de leerresultaten. Onder begeleiding van een VLIR-VLHORA procesbegeleider schreven verschillende opleidingen in 2013 in consensus een leerresultatenkader uit. In het contacteren van de opleidingen werd de visitatiekalender als richtlijn gebruikt en werden zowel professionele als academische opleidingen waarvan het zelfevaluatierapport in juli en december 2014 verwacht werd, begeleid. Dit werk werd door verschillende opleidingen als positief ervaren. De uitgeschreven leerresultatenkaders werden door de NVAO gevalideerd en vervolgens opgenomen in de Databank Hoger Onderwijs.

Memorandum universiteiten en hogescholen

In de aanloop naar de verkiezingen voor het Vlaamse Parlement in het voorjaar van 2014 werd in de schoot van de VLUHR de mogelijkheid afgetoetst om te komen tot een gezamenlijk memorandum van de universiteiten en de hogescholen. Op basis van de elementen die de universiteiten en hogescholen in hun eigen koepels VLIR en VLHORA

hadden verzameld, is gestreefd naar gemeenschappelijkheid in en versterking van elkaars verwachtingen voor de beleidsmakers.

De opmaak van dit memorandum via constructief overleg tussen de partners leidde uiteindelijk tot een eerste gezamenlijk memorandum van universiteiten en hogescholen dat begin 2014 werd gepubliceerd. Hogescholen en universiteiten pleiten daarin voor een nieuw onderwijskader, een nieuw financieel kader en een klimaat van vertrouwen aan de overheid.

Achteraan is u de management summary van dit memorandum opgenomen.

VLUHR-Kwaliteitszorg

De VLUHR is bevoegd voor de externe kwaliteitsbeoordelingen in de hogeronderwijsinstellingen. In overeenstemming met de statuten (artikel 24) en de Governance nota heeft de Raad van Bestuur de inhoudelijke werking van de entiteit VLUHR-kwaliteitszorg gedelegeerd aan het Bestuurscomité kwaliteitszorg.

EQAR Registratie / ENQA-lidmaatschap

Op 25 april 2013 werd het lidmaatschap van VLIR en VLHORA als full member van ENQA, de Europese koepel van kwaliteitszorgagentschappen in het hoger onderwijs, overgeheveld naar VLUHR kwaliteitszorg. Conform de richtlijnen van ENQA betreffende de fusie van kwaliteitsagentschappen, moet VLUHR kwaliteitszorg een peer review organiseren binnen de twee jaar nadat de fusie is afgerond.

VLUHR kwaliteitszorg startte met de voorbereiding van de peer review die zal plaatsvinden in 2014 en ving aan met het schrijven van haar zelfevaluatierapport.

Op 3 mei 2013 kreeg VLUHR kwaliteitszorg op basis van de bestaande registraties van VLIR en VLHORA en conform met de EQAR-richtlijnen betreffende de fusie van kwaliteitsagentschappen, een tijdelijke registratie van twee jaar (t.e.m. 31 december 2014) op het European Quality Assurance Register.

Bestuurscomité Kwaliteitszorg

Het Bestuurscomité Kwaliteitszorg vergaderde in 2013 op 28 februari, 23 april, 21 juni, 20 september en 3 december.

Dhr. Olchert Brouwer, bestuurslid van het Bestuurscomité Kwaliteitszorg, gaf zijn mandaat terug in mei 2013. Het vrijgekomen mandaat werd opgenomen door prof. dr. Petter Aaslestad, Hoogleraar Trondheim Universiteit Noorwegen en voormalig voorzitter Noors Kwaliteitszorgagentschap (NOKUT).

Samenstelling Bestuurscomité sinds mei 2013:

- Henning Dettleff, adjunct-directeur, Foundation for International Business Administration Accreditation (FIBAA) Bonn, Duitsland
- Annette Geirnaert, directeur Vlaams Centrum voor Kwaliteitszorg
- Nik Heerens, voormalig hoofd van Sparqs (Student Participation in Quality Scotland), onderzoeker aan the Combined Universities in Cornwall (CUC), PhD onderzoek aan the University of Exeter, United Kingdom (voorzitter)
- Petter Aaslestad, hoogleraar Literatuurwetenschap Trondheim Universiteit Noorwegen, voormalig voorzitter Noors Kwaliteitszorgagentschap (NOKUT), voorzitter Forskerforbundet Noorwegen

- Martin Prchal, voormalig directeur European Association of Conservatoires (AEC), adjunct-directeur Koninklijk Conservatorium Den Haag, Nederland
- Frans van Steijn, secretaris van het Rectoren College, Vereniging van Universiteiten (VSNU, Nederland)
- Lena Van Slycken, emerita professor onderwijsbeleid en -recht, Universiteit Antwerpen

Adviescommissie Kwaliteitszorg

Op 13 september 2013 ging de Adviescommissie Kwaliteitszorg van start. Via hun vertegenwoordiging in deze commissie worden de Hoger Onderwijsinstellingen, de studenten en de sociale partners betrokken bij de werking van VLUHR kwaliteitszorg.

De Adviescommissie Kwaliteitszorg is samengesteld uit 16 vertegenwoordigers van de instellingen voor hoger onderwijs (die proportioneel zijn verdeeld over de associaties in een 5/4/3/2/2-verhouding), twee studentenvertegenwoordigers en drie vertegenwoordigers van de sociale partners. Het voorzitterschap van de Adviescommissie Kwaliteitszorg wordt opgenomen door prof. dr. Lena Van Slycken, bestuurslid van het Bestuurscomité Kwaliteitszorg.

Samenstelling Adviescommissie op 31 december 2013.

- Didier Pollefeyt, vicerector onderwijs Katholieke Universiteit Leuven
- Machteld Verbruggen algemeen directeur Thomas More
- Paul Garré directeur onderwijs & kwaliteit HUB-KAHO
- Veerle Hulpiau kwaliteitszorgcoördinator Katholieke Universiteit Leuven
- Kim Waeytens kwaliteitszorgcoördinator Katholieke Hogeschool Leuven
- Jean-Michel Rigo vicerector onderwijs Universiteit Hasselt
- Veronique Janssens stafmedewerker Kwaliteitszorg PXL
- Joke Claeys kwaliteitscoördinator Universiteit Gent
- Marc D'havé kwaliteitscoördinator Hogeschool Gent
- Vera Pletincx kwaliteitscoördinator Arteveldehogeschool
- Sofie Boone kwaliteitscoördinator Hogeschool West-Vlaanderen
- Joke Denekens voorzitter onderwijsraad Universiteit Antwerpen
- Veerle Hendrickx directeur onderwijs Karel de Grote-Hogeschool
- Inge Lambrechts domeincoördinator kwaliteitszorg onderwijs en onderwijsinnovatie Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen
- Yvette Michotte vicerector onderwijs Vrije Universiteit Brussel
- Ignace Van Dingenen Diensthoofd 'Strategische planning, Integrale kwaliteitszorg en databeheer', Erasmushogeschool Brussel
- Hugo Deckers ACOD onderwijs
- Rudy Van Renterghem COC onderwijs
- Liselotte Marnef VVS

Op 20 september 2013 stemde het Bestuurscomité in met de vraag van de Adviescommissie om met een systeem van effectieve en plaatsvervangende leden te mogen werken. Het Bestuurscomité paste, met instemming van de Raad van Bestuur VLUHR, haar intern reglement aan conform deze beslissing.

Interne organisatie en overlegstructuur VLUHR KZ

Om haar taken te kunnen uitvoeren, tekende VLUHR kwaliteitszorg haar interne organisatie- en overlegstructuur uit.

De directeur is verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding van VLUHR kwaliteitszorg en laat zich hiervoor bijstaan door de twee kwaliteitszorgcoördinatoren. Samen vormen zij het managementteam van VLUHR kwaliteitszorg. VLUHR kwaliteitszorg bestaat verder uit het administratief ondersteunend personeel en de stafmedewerkers Kwaliteitszorg. Om de ontwikkelingen in het domein van de kwaliteitszorg mee op te volgen, te ondersteunen en vorm te geven zijn de stafmedewerkers actief in werkgroepen. Deze werkgroepen worden aangestuurd door een lid van het managementteam. De overlegstructuur stimuleert binnen VLUHR kwaliteitszorg een open en verticale- (top- down en bottom-up) en horizontale dialoog.

Naast de interne overleggremia participeert VLUHR kwaliteitszorg in het overleg met de Raad van Bestuur van VLUHR, het Bestuurscomité Kwaliteitszorg en de Adviescommissie Kwaliteitszorg.

Missie / visie

VLUHR kwaliteitszorg werkte een missie en visie uit die werd besproken in het Bestuurscomité en waarover advies werd gevraagd aan de Adviescommissie kwaliteitszorg. De missie / visie is een belangrijk stap in de voorbereiding van de peer review van VLUHR kwaliteitszorg. Het concept van de missie en de visie werd goedgekeurd door het Bestuurscomité Kwaliteitszorg op 3 december 2013 en vervolgens door de Raad van Bestuur VLUHR.

Visitatieprocedure

Deontologische code

VLUHR kwaliteitszorg werkte een deontologische code en gedragsregels uit waaraan de leden van de visitatiecommissies zich moeten houden tijdens het visitatieproces. Het Bestuurscomité keurde deze deontologische code en gedragsregels voor commissieleden goed op 28 februari 2013.

Interne beroepsprocedure visitatierapporten

VLUHR kwaliteitszorg werkte een deontologische code en gedragsregels uit waaraan de leden van de visitatiecommissies zich moeten houden tijdens het visitatieproces. Het Bestuurscomité keurde deze deontologische code en gedragsregels voor commissieleden goed op 28 februari 2013.

Visitaties

In 2013 werden de rapporten van de volgende visitaties die plaatsvonden in 2012 gepubliceerd:

- 21 februari 2013: Werktuigkunde-elektrotechniek
- 25 februari 2013: Urban Studies
- 27 februari 2013: Water management
- 15 maart 2013: Rechten UHasselt
- 21 maart 2013: Gezondheidszorg
- 21 maart 2013: Pop- en rockmuziek
- 16 mei 2013: Specialistische geneeskunde en Disaster Medicine

In 2013 startte het nieuwe visitatie- en accreditatiestelsel en liepen volgende visitaties:

- Visitatie Wiskunde
- Visitatie Wijsbegeerte
- Visitatie Seksuologie
- Visitatie Verpleegkunde
- Visitatie Vroedkunde
- Visitatie Communicatiemanagement
- Visitatie Journalistiek
- Visitatie Internationale samenwerking Noord-Zuid
- Visitatie Onderwijs: kleuteronderwijs
- Visitatie Onderwijs: lager onderwijs
- Visitatie Psychosociale gerontologie en Ouderencoaching
- Visitatie Biomedische wetenschappen
- Visitatie Geneeskunde
- Visitatie Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschappen
- Visitatie Biologie
- Visitatie Natuurkunde en Sterrenkunde
- Visitatie Oosterse studies
- Visitatie Logopedische en Audiologische wetenschappen
- Visitatie Taal- en letterkunde Vrije Universiteit Brussel (verkort)
- Visitatie Taalkunde Katholieke Universiteit Leuven (verkort)
- Visitatie Westerse Literatuur / Western Literature Katholieke Universiteit Leuven (verkort)
- Visitatie Bedrijfscommunicatie Katholieke Universiteit Leuven (verkort)
- Visitatie IW: Bouwkunde Katholieke Hogeschool Vives Noord (verkort)
- Visitatie Toegepaste Informatica AP Hogeschool (verkort)
- Visitatie Internationaal bedrijfsmanagement Hogeschool Gent (aanvullende beoordeling)
- Visitatie Assistent in de Psychologie CVO Provincie Antwerpen (aanvullende beoordeling)

en werden volgende visitaties opgestart:

- Visitatie Onderwijs: secundair onderwijs
- Visitatie Office management
- Visitatie Industrieel productontwerpen
- Visitatie Toegepaste biologische wetenschappen
- Visitatie Ergotherapeutische wetenschappen
- Visitatie Inno.com
- Visitatie Toerisme en recreatiemanagement
- Visitatie Sport en bewegen
- Visitatie Pediatrische en neonatale gezondheidszorg
- Visitatie Rechten
- Visitatie Communicatiewetenschappen
- Visitatie Milieu
- Visitatie Manama Geneeskunde
- Visitatie Vesalius College
- Visitatie Verkeer, Logistiek en intelligente transportsystemen
- Visitatie Plant Biotechnology
- Visitatie Grafische en digitale media Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen (verkort)
- Visitatie Muziek LUCA School of Arts (verkort)
- Visitatie Productdesign Katholieke Hogeschool Limburg

- Visitatie Sociaal werk Hogeschool PXL (verkort)
- Visitatie Creatieve therapie Hogeschool PXL (verkort)
- Visitatie Interieurvormgeving LUCA School of Arts (verkort)
- Visitatie IW Bouwkunde Hogeschool PXL (verkort)

Uitbreiding van de staf

Om de visitaties kwaliteitsvol te kunnen blijven uitvoeren, werd VLUHR KZ in 2013 versterkt met vier nieuwe krachten.

VLUHR KZ Internationaal

a. Standing Committee KP3

Een medewerker van VLUHR kwaliteitszorg nam in 2013 het lidmaatschap en het voorzitterschap op van “Standing Committee KP3” (Knowledge in Part 3 of European Standard Guidelines) binnen ENQA.

Doelstelling van dit comité is het analyseren hoe Kwaliteitszorgagenschappen aansluiten op de Europese richtlijnen (ESG) en hoe verbetering in hun werking mogelijk is.

b. Peer review European Chemistry Thematic Network Association

Een stafmedewerker van VLUHR kwaliteitszorg trad op als lid in het ENQA panel dat de review van European Chemistry Thematic Network Association (ECTNA) uitvoerde.

c. EQAF 2013: bijdrage VLUHR kwaliteitszorg

Op “The European Quality Assurance Forum” (EQAF), van november 2013 presenteerden medewerkers van VLUHR kwaliteitszorg de paper “Working together for quality teacher education in Flanders”.

Internationalisering & Ontwikkelingssamenwerking

Aflijningsnota 2013

Het Bestuurscomité Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking keurde, tijdens het overleg van 31 januari 2013, de aflijningsnota over de bevoegdheden VLUHR Bestuurscomité Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking - Flanders Knowledge Area - VLIR-UOS en ADINSA goed. In de nota worden voornamelijk de werking en de rapportagelijnen van de operationele entiteit Flanders Knowledge Area en het overlegplatform ADINSA beschreven. Tevens werden duidelijke bepalingen geformuleerd wat betreft de aansturing van het personeel dat aan Flanders Knowledge Area is toegevoegd.

Bestuurscomité Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking - Actieplan 2013

Tijdens de vergadering van 31 januari 2013 werden enkele prioritaire punten opgelijst voor verdere discussie en uitdieping tijdens de vergaderingen van het Bestuurscomité Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking, namelijk:

1. organisatie van een gezamenlijke actie / een gemeenschappelijk event in het kader van het *Indiajaar*,
2. de problematiek van de studiegelden (vs. het *vermarkten* van het Vlaams hoger onderwijs),
3. financieringsdecreet: valorisatie ontwikkelingssamenwerking,
4. hogescholen en UOS-projecten,
5. de aan de hogeronderwijsinstellingen opgelegde taaltoets,
6. de onderwijstaal van de programma's,
7. landenbeleid - breder kader (ref. de vier prioriteitslanden binnen het project Mobiliteitsbeurzen Transitielanden),
8. academische diplomatie, actieplan,
9. Erasmus4all.

Zendingen

In 2013 werd een nota over deelname en invulling van zendingen naar het buitenland opgesteld, en werd het stappenplan buitenlandse zendingen daarop afgestemd. Elke vergadering werd een actuele kalender van buitenlandse zendingen van de Vlaamse minister-president en van economische zendingen aan het Bestuurscomité Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking voorgelegd. Het Departement internationaal Vlaanderen werkt in complementariteit met (koepel)organisaties en overheden, *flankerend* ten aanzien van andere initiatieven. Het Bestuurscomité Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking fungeert als klankbord en contactkanaal t.a.v. universiteiten, hogescholen en de universitaire associaties.

Research in Flanders

Een website Research in Flanders en basisteksten waren beschikbaar vanaf 6 september 2013. Een werkgroep werd opgericht om de inhoudelijke op- en uitbouw van het project te begeleiden. De leden van deze werkgroep zijn vertegenwoordigers van de associaties. Een onderzoeksjournalist werd aangesteld. Bij de start van het academiejaar 2013-2014 werd het project voorgesteld aan de werkgroepen Onderzoek van VLIR en VLHORA, en aan de kennisinstellingen.

Nota Mobiliteit 20-20

Tijdens de vergadering van 29 augustus 2014 nam het Bestuurscomité Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking kennis van de adviesnota over de registratie van de inkomende en uitgaande mobiliteit, met name (1) het standaardiseren over de instellingen heen en (2) het standaardiseren op het niveau van de DHO. De nota werd opgesteld door de Flanders Knowledge Area werkgroep Mobiliteit 20-20.

Actieplan Mobiliteit

Bij de non-paper *Brains on the move!*, *Actieplan mobiliteit 2013* werden in opdracht van het Bestuurscomité Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking door een aantal overlegplatformen informele commentaren geformuleerd die door het secretariaat van Flanders Knowledge Area werden verzameld en geconsolideerd in één nota. De commentaren werden doorgestuurd naar het departement Onderwijs & Vorming om aandachtspunten en cruciale topics aan te geven.

Het Actieplan Mobiliteit werd door de Vlaamse regering goedgekeurd op 6 september 2013.

In het Actieplan staan projecten ingeschreven waarvoor wat betreft de uitvoering, opvolging en beheer een beroep wordt gedaan op het Bestuurscomité Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking en op Flanders Knowledge Area.

Magalie Soenen, departement Onderwijs & Vorming, stelt het Actieplan Mobiliteit voor, met focus op de actiepunten en nieuwe projecten.

Op 26 november 2013 vond een themavergadering plaats over het in september 2013 door de Vlaamse regering goedgekeurde Actieplan Mobiliteit, *Brains on the Move*. Toelichting werd gegeven door Raf Devos, adjunct-kabinetschef minister van Onderwijs Smet en Magalie Soenen, departement Onderwijs & Vorming.

Beurzenprogramma's

Regelmatig wordt aan de vergadering een stand van zaken meegegeeld over de beurzenprogramma's waarvoor VLUHR een budget werd toegekend en die door Flanders Knowledge Area worden beheerd en opgevolgd. Het betreft het Transition Fellowship Programme en The Washington Center van de Vlaamse Overheid, en het Braziliaanse beurzenprogramma Science without Borders.

In overleg met het departement Onderwijs en Vorming werden de oproepen van de Vlaamse Overheid voorbereid, en de operationele (administratieve) opvolging van de dossiers en uitbetalingen aan de studenten verzekerd.

Indiajaar 2013

Het departement Internationaal Vlaanderen organiseerde in 2013 een *Indiajaar*. Het initiatief situeerde zich binnen de context van diverse events:

- de sterke economische contacten India - Vlaanderen,
- Vlaams - Indiase business top, Antwerpen (2012),
- India als gastland van Europalia 2013,
- de prinselijke missie naar India in het najaar 2013.

Een inventaris over alle geplande activiteiten aan de Vlaamse kennisinstellingen met en over India is te consulteren op de website van Flanders Knowledge Area.

Internationale mobiliteit in het kader van Erasmus

Op 25 april 2013 werd door dhr. Adri Debrabandere (Rekenhof) een presentatie gegeven over het rapport: *Internationale mobiliteit in het kader van Erasmus*.

Erasmus for All

Tijdens de vergadering van 25 april 2013 werd door Johan Evers, beleidsadviseur Internationalisering KU Leuven, een presentatie gegeven over het nieuwe Europese programma *Erasmus for All* dat per 1 januari 2014 zal worden geïmplementeerd.

Werkzaamheden Flanders Knowledge Area - VLIR-UOS - ADINSA

Tijdens elke vergadering van het Bestuurscomité Internationalisering en Ontwikkelingssamenwerking werd verslag gegeven over de werkzaamheden van Flanders Knowledge Area, VLIR-UOS en ADINSA.

Leden

In het najaar 2013 werd prof. Bart De Moor opgevolgd door prof. Danny Pieters. Prof. Roel Merckx werd opgevolgd door prof. Bernard Spitz. Beide nieuwe leden zijn vertegenwoordigers van Associatie KU Leuven.

Management Summary

memorandum universiteiten en hogescholen 2014

Onze universiteiten en hogescholen vervullen een steeds belangrijker rol in onze samenleving. Zij kunnen hun taak alleen aan indien zij kunnen rekenen op een correcte financiering en een leefbare autonomie. Dat is de kernboodschap van dit memorandum.

Nieuw onderwijskader

De Vlaamse hogescholen en universiteiten hebben het afgelopen decennium gewerkt in een nieuwe context.

- Binnen de contouren van de Sorbonne- en Bologna-akkoorden hebben zij een internationaal herkenbaar, flexibel en kwaliteitsvol hoger onderwijs uitgebouwd. Zij hebben daartoe eigentijdse onderwijs- en evaluatie-instrumenten geïntroduceerd, in een hertekend en performant institutioneel kader. Zij doen dat met vijf universiteiten en zeventien hogescholen, en met vijf associaties waarin ze samenwerken. De universiteiten integreren het aanbod van de academische opleidingen, terwijl de hogescholen zich toeleggen op de professionele opleidingen, de opleidingen in de kunsten en de nautische wetenschappen. Regionale spreiding en verankering blijven gegarandeerd. De opleidingen worden onderworpen aan een veeleisend systeem van externe kwaliteitszorg en accreditering. De zorg voor levenslang leren is geïntegreerd in het onderwijsaanbod.
 - Het afgelopen academiejaar werden zowat 225.000 studenten begeleid naar een hoger onderwijsdiploma. Hooggeschoolden maken in de kennissamenleving de beste kansen op de arbeidsmarkt, waar zij een toenemend deel van innemen. De internationale openheid van ons onderwijs en de sociale diversiteit van de studenten zijn sterk toegenomen.
 - In de kennismaatschappij draagt het hoger onderwijs met zijn onderzoek ook substantieel bij tot de vooruitgang van de kennis zelf, via het volledige onderzoekscontinuüm dat zij verzorgt, van nieuwsgierigheidsgedreven fundamenteel tot praktijkgebaseerd toegepast onderzoek. De Vlaamse wetenschappelijke output is de voorbije jaren sterk gegroeid, en Vlaanderen mag zichzelf tot de internationale wetenschappelijke voorhoede rekenen. Via valorisatie, geavanceerde opdrachten in de gezondheidszorg en andere vormen van wetenschapsgebaseerde dienstverlening krijgen deze resultaten bovendien een rechtstreekse rol in het economisch en maatschappelijk verkeer. Het hoger onderwijs vormt aldus een laagdrempelige kennispoort voor een waaier aan maatschappelijke actoren.

De universiteiten en hogescholen willen vanzelfsprekend blijven waarmaken wat van hen verwacht wordt. Voorwaarde daartoe is evenwel dat zij door de overheid ten volle als partners aanvaard en vertrouwd worden, en *dus* via een correcte financiering van de nodige mogelijkheden voorzien worden.

Nieuw financieel kader

Precies op het vlak van die financiering is het hoger onderwijs heel bezorgd. De bestaande financieringsstromen dreigen immers op vijf vlakken hun onmisbare onderbouwende werking te verliezen.

- (i) In de basisfinanciering leidt de onvolledige indexering tot moeilijkheden in de betaling van het huidige personeel en de uitrusting. Het bestaande kliksysteem moet versterkt worden en dient de dynamiek van de studenteninstroom sneller en realistischer te verrekenen in de financieringsenveloppe. Besparingen, o.a. via een jarenlange onderindexering van de financieringsenveloppe, dienen stopgezet te worden. Alleen zo wordt voorkomen dat de werkdruk voor het personeel niet verder boven de draagkracht zou uitstijgen: groei van de onderwijsvraag is niet blijvend te verzoenen met een aantasting van de financiering.
- (ii) De onderzoeksresultaten van het Vlaamse hoger onderwijs halen de internationale top. De overheid moet dan ook haar Europese en internationale engagement op het vlak van publieke investeringen in onderzoek en ontwikkeling nakomen en ons toelaten het hele spectrum aan onderzoeksactiviteiten te versterken. We pleiten ook voor specifieke investeringen waarin dit onderzoekscontinuüm zich kan bewijzen in projecten met een grote maatschappelijke impact. Een jaarlijkse structurele investering van 150 miljoen euro bijkomende middelen dringt zich op om de Europese 1%-norm voor publieke O&O-investeringen te halen. Die middelen moeten alle schakels van de onderzoeksketen ten goede komen. Voor de universiteiten is een significante verhoging van de onderzoeksmiddelen nodig, en in het bijzonder het BOF, om de slaagkansen van projecten en mandaten op een internationaal vergelijkbaar en aanvaardbaar niveau te houden. Voor Praktijkgericht Wetenschappelijk Onderzoek aan de hogescholen is een verdubbeling nodig ten opzichte van de bestaande engagementen. Tevens wordt een verdubbeling van de Tetra-middelen bepleit om de structurele samenwerking tussen professioneel en academisch hoger onderwijs langsheen de innovatieketen structureel te stimuleren. **Het is essentieel dat de drie dimensies van O&O-financiering in het hoger onderwijs parallel groeien door inzet van een deel van de bijkomende middelen.** De onderlinge samenhang tussen de drie aangehaalde dimensies dient te worden bewaakt in functie van de uiteindelijke grootte van het groeipad dat op Vlaams niveau bekomen wordt.
- (iii) De instellingen voor hoger onderwijs gaan al vele jaren gebukt onder een achterstand van de investeringsmiddelen. De stijgende studentenaantallen en de toenemende wettelijke voorschriften inzake veiligheid, milieu en toegankelijkheid dreigen daardoor een acuut probleem te worden. We vragen aan de nieuwe Vlaamse regering deze achterstand binnen een tijdsvenster van tien jaar weg te werken.
- (iv) De Vlaamse opleidingscapaciteit voor artsen, tandartsen en andere medische beroepen komt in gevaar door de opeenvolgende besparingen en de jarenlange onderfinanciering van de universitaire ziekenhuizen. Die kunnen hun karakteristieke drieledige functie - gezondheidszorg, onderwijs en onderzoek - alleen blijven vervullen indien hun eigenheid ook vertaald wordt in voldoende financiering.
- (v) De hogeronderwijsinstellingen vragen hun wettelijk verankerde autonomie te versterken. Daardoor moet het hen mogelijk gemaakt worden zelf fondsen op te bouwen voor grootschalige investeringen en in financiële autonomie zelf bepaalde beleidsdoelen uit te werken. Verder hebben zij, alleen al in de context van goed bestuur, het recht te weten over hoeveel stabiele middelen zij op meerjarenbasis zullen beschikken en welke mogelijkheden zij krijgen om zelf bijkomende middelen te genereren (ook via studiegelden). Dit vergt een fundamenteel debat over de financiering van het hoger onderwijs.

Nieuw klimaat van vertrouwen

Onderzoek en onderwijs van hoog niveau veronderstellen niet alleen een gezonde financiering. Er is ook nood aan een hoge mate van autonomie, gegeven in een klimaat van vertrouwen - dat het hoger onderwijs trouwens aantoonbaar verdiend heeft.

De hoger onderwijsinstellingen willen daarom op 3 beleidsdomeinen duidelijke afspraken met de voogdij-overheid:

- (i) Na 20 jaar externe kwaliteitsbeoordelingen op al hun opleidingen hebben universiteiten en hogescholen bewezen dat hun opleidingen ruim voldoen aan de strengste kwaliteitscriteria. Zij stellen daarom voor over te stappen op een slimmer en administratief minder belastend systeem, namelijk de invoering van de *instellingsreview*. Daarin bewijzen de instellingen voor hoger onderwijs dat zij de kwaliteit van hun eigen beleidsvoering en de concretisering daarvan in de diverse opleidingen stevig in handen hebben. Externe opleidingsbeoordeling kan dan op steekproefgewijze basis georganiseerd worden.
- (ii) Een wetgevend kader dat de mogelijkheid biedt om autonoom een modern personeelsbeleid te voeren, is een noodzaak. Dat kader dient aangepast te zijn aan de competitieve werkomgeving en aan de specifieke situatie van de instellingen.
- (iii) Op het vlak van de internationalisering voelen de instellingen zich beknelde door de bestaande regeling. Het beleid mag de aantrekking van broodnodig buitenlands talent niet hypothekeren door dure ontdebberingsvoorwaarden en taalregelingen. Vereenvoudigde structuren voor internationalisering zijn noodzakelijk. In die structuren dient een aansturende rol weggelegd voor het hoger onderwijs.

Samengevat zijn de hogeronderwijsinstellingen bereid verantwoording af te leggen over een globaal kader van vertrouwen en partnerschap, dat in overleg gedefinieerd wordt. Zij zijn vanzelfsprekend bereid om op een compacte manier te rapporteren over de eigen beleidsresultaten. Zij dringen er bij de overheid evenwel op aan om een voor beide partijen belastend klimaat van micro-management achterwege te laten.
